

Θέματα Ηθικής στον Αθλητισμό

Το μάθημα αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «Διδασκαλία για κατανόηση της ηθικής διακυβέρνησης στα αθλήματα» [Teaching Awareness of Ethical Governance in Sport - TAGS] στο οποίο συμμετέχουν πέντε εταίροι* από τέσσερις Ευρωπαϊκές χώρες με στόχο την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για φοιτητές για την ενίσχυση της κατανόησης θεμάτων σχετικά με την ηθική διακυβέρνηση

*UNIVERSITY OF GLOUCESTERSHIRE, Sports Dispute Resolution Panel Limited, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας [Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού], UNIVERZITA PALACKEHO V OLOMOUCI, UNIVERSITATEA TRANSILVANIA DIN BRASOV

Θέματα Ηθικής στον Αθλητισμό

Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία ενός αυτόνομου μαθήματος για την ηθική διακυβέρνηση στα αθλήματα μέσω του οποίου να εκπαιδεύσει προπτυχιακούς φοιτητές αθλητικών επιστημών σε θέματα ηθικής στον αθλητισμό.

ΣΚΟΠΟΣ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Μετά το τέλος του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- Γνωρίζουν βασικά θέματα ηθικής στον χώρο του αθλητισμού
- Κατανοούν τις σχέσεις και τις συγκρούσεις μεταξύ ηθικών αρχών και αξιών και ανθρώπινων συμπεριφορών
- Κατανοούν τις αρχές του ευ αγωνίζεσθε στον αθλητισμό
- Έχουν ενισχύσει τις δεξιότητες τους σε θέματα σχετικά με τη δικαιοσύνη, την ισότητα, την διαφάνεια, τη δημοκρατική διαχείριση και τις συμμετοχικές δομές διακυβέρνησης στα αθλήματα
- Είναι ικανοί να συζητούν και να εφαρμόζουν νομικές και ηθικές αρχές στον χώρο του αθλητισμού

Θέματα διαλέξεων

- Εισαγωγή σε θέματα ηθικής στον αθλητισμό
- Νομικά ζητήματα και αρχές
- Το ευ αγωνίζεσθε στον αθλητισμό
- Ντόπινγκ
- Υγεία και ευημερία
- Σχέσεις αθλητή προπονητή
- Θέματα ισότητας στον αθλητισμό
- Θέματα παρενόχλησης στον αθλητισμό
- Διαδικασίες επιλογής αθλητών: επιλογή ταλέντων και πρόωρη εξειδίκευση
- Επιθετικότητα και βία στον αθλητισμό
- Πολιτισμικές διαφορές στην ηθική στον αθλητισμό
- Διαφθορά, εμπορευματοποίηση, στημένα παιχνίδια και στοιχηματισμός

Διάλεξη 1

Εισαγωγή σε θέματα ηθικής στον αθλητισμό

Ορισμοί

- **Ηθική** σύνολο αρχών που ορίζουν τι είναι σωστό και τι όχι.
- **Ήθος** Προσωπικές αποφάσεις με βάση τη συνείδησή μας
- **Ηθική συμπεριφορά** η επίδειξη μιας πράξης που κρίνεται σαν σωστή ή λανθασμένη.
η διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο αναπτύσσει την ικανότητα να συμπεριφέρεται ηθικά
- **Ηθική ανάπτυξη**

(Weinberg & Gould, 1995)

Άλλες σχετικές έννοιες

- **Αξίες** Τι θεωρείται ως καλό (π.χ. φιλία, εκπαίδευση, ελευθερία)
- **Ηθικός κανόνας** Ηθικά καθήκοντα και δικαιώματα (π.χ. Καθήκον να μην σκοτώσω – δικαίωμα να είμαι ελεύθερος)

Η Ηθική ...

- **Διαφέρει από τα συναισθήματα.** Τα συναισθήματα περιέχουν πληροφορίες για τις ηθικές μας αποφάσεις. Κάποιος μπορεί να αισθάνεται άσχημα όταν κάνει κάτι κακό, κάποιος άλλος όμως όχι.
- **Δεν είναι Θρησκεία.** Η ηθική μας αφορά όλους, η πίστη όχι. Κάποιες θρησκείες υιοθετούν υψηλά στάνταρντ ηθικής κάποιες όμως δεν καλύπτουν όλα τα θέματα.
- **Δεν είναι το να ακολουθίες τον νόμο.** Ένα καλό νομικό σύστημα βασίζεται σε ηθικές αρχές. Ένας νόμος όμως μπορεί να είναι μη ηθικός (π.χ. να εστιάζει στην εξυπηρέτηση μιας μικρής ομάδας).
- **Δεν είναι το να ακολουθείς πολιτισμικά αποδεκτές νόρμες.** Κάποιοι πολιτισμοί είναι αρκετά ηθικοί. Σε άλλες περιπτώσεις όμως μπορεί να τίθενται θέματα ηθικής (π.χ. σκλαβιά στις ΗΠΑ).
- **Δεν είναι επιστήμη.** Η επιστήμη περιγράφει το πώς είναι οι άνθρωποι. Η ηθική για το πώς πρέπει να πράττουν. Κάτι το οποίο είναι τεχνολογικά εφικτό δεν σημαίνει ότι είναι και ηθικό να γίνει

Κύριες προσεγγίσεις της Ηθικής

- **Περιγραφική Ηθική** («πώς είναι ο κόσμος»). Περιγράφει την ηθική και πώς έχει εξελιχθεί ιστορικά (κοινωνιολόγοι, ιστορικοί)
- **Κανονιστική Ηθική (Normative)** («πώς πρέπει να είναι ο κόσμος»). Κατανόηση, τεκμηρίωση, ερμηνεία των θεμάτων ηθικής (φιλόσοφοι, θεολόγοι)
- **Μεταηθική.** Μελετά τους όρους, τις έννοιες, τις μεθόδους, τους συλλογισμούς της ηθικής (π.χ., σωστό, υποχρέωση, υπευθυνότητα) και την υποκειμενικότητα / αντικειμενικότητα της ηθικής
- **Εφαρμοσμένη Ηθική.** Αποτελεί μέρος της κανονιστικής ηθικής που εστιάζει σε συγκεκριμένα πεδία (βιοηθική, περιβαλλοντική, ηθική στα αθλήματα, κλπ)

Θεωρία Κοινωνικής Μάθησης Bandura (1977)

- Η ηθική συμπεριφορά μαθαίνεται με ενίσχυση, επίδειξη, παρατήρηση και κοινωνική σύγκριση
- Μόνο η εκδήλωση της συμπεριφοράς αποτελεί αντικείμενο αξιόπιστης επιστημονικής διερεύνησης

Θεωρία Δομικής Ανάπτυξης Kohlberg, 1984

- Πώς μπορεί κάποιος να εξηγήσει το συχνά παρατηρούμενο φαινόμενο **κάποιος να επιδεικνύει "ανήθικη συμπεριφορά" όταν σκέφτεται "ηθικά"** ή το αντίστροφο;
- «Ο χαρακτήρας μας είναι αυτό που κάνουμε όταν κανείς δεν μας βλέπει»
- η **λογική** που κρύβεται πίσω από την επιλογή μιας συμπεριφοράς **καθορίζει την ηθικότητα** μιας συμπεριφοράς και όχι η απλή επίδειξη της συμπεριφοράς" (Figley, 1984).

Ηθική συλλογιστική

- Εξετάζει πώς οι ηθικές κρίσεις υποστηρίζονται ή δικαιολογούνται
- Η ηθική σχετίζεται με το ζύγισμα και την αντιπαράθεση διαφορετικών λόγων και σκέψεων
- Το πιο σημαντικό ερώτημα στην Ηθική (και στη φιλοσοφία):

Γιατί;

Ηθική συλλογιστική Παράδειγμα

Ισχυρισμός: Η ευθανασία είναι ηθικά λανθασμένη

Γιατί;

Αιτιολόγηση: «Η ζωής είναι ιερή» - «οι γιατροί πρέπει να δίνουν ζωή και όχι να τη παίρνουν»

Τύποι θεωριών Ηθικής

Τελεολογικές (Teleological)

Μια δράση είναι ηθικά σωστή αν προωθεί το καλό ή
ότι έχει αξία

vs

Δεοντολογικές (Deontological)

Το αν μια δράση είναι ηθικά σωστή ή όχι εξαρτάται
από το εάν συμφωνεί ή έρχεται σε σύγκρουση με
ηθικές αξίες και δικαιώματα

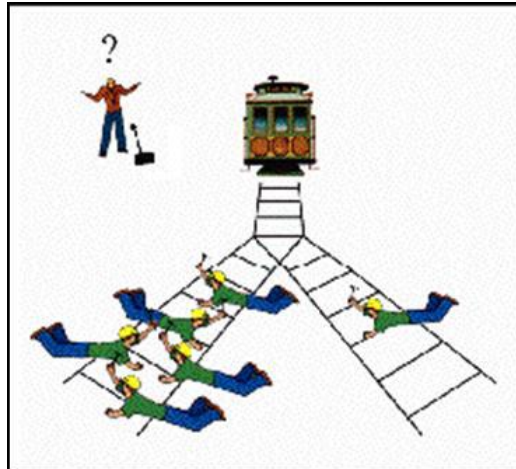
Ηθικές επιλογές

Η Ηθική σχετίζεται με τις ηθικές επιλογές

- **Εύκολες επιλογές** (π.χ. συμπαραστεκόμαστε στον φίλο μας που έχασε έναν αγαπημένο του πρόσωπο)
- **Δύσκολες επιλογές** (π.χ. να κάνω έκτρωση ή όχι)
- **Τραγικές (διλημματικές) επιλογές** (π.χ. τα διλήμματα που ακολουθούν)

Ηθικό δίλημμα 1

Ηθικό δίλημμα 2

Ηθικό δίλημμα 3

Τι αποφασίζουμε σε τέτοια διλήμματα;

- **Ηθικό δίλημμα 1:** Οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν αποδεκτό το τραίνο να κάνει παράκαμψη και να σκοτώσει έναν αντί για πέντε
- **Ηθικό δίλημμα 2:** Οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν μη αποδεκτό να σπρώξουν τον παχύσαρκο άνθρωπο για να γλυτώσουν οι πέντε
- **Ηθικό δίλημμα 3:** Οι περισσότεροι άνθρωποι αντιδρούν άμεσα και θεωρούν ηθικά απαράδεκτο να κάνει κάτι τέτοιο ο γιατρός

Πώς αποφασίζουμε σε διλήμματα;

- **Η «ωφελμιστική» προσέγγιση** (έμφαση στο μεγαλύτερο καλό ή στο λιγότερο κακό)
- **Η προσέγγιση των δικαιωμάτων** (π.χ. να κάνω τις επιλογές μου, να γνωρίζω την αλήθεια)
- **Η προσέγγιση της δικαιοσύνης**
- **Η προσέγγιση του «κοινού καλού»**
- **Η προσέγγιση της αρετής** (τι άτομο θα γίνω αν κάνω αυτό;)

Ηθικά διλήμματα στον αθλητισμό

- Ο διαιτητής δίνει υπέρ σου ένα πέναλτι ενώ γνωρίζεις ότι δεν είναι. Το δέχεσαι;
- Να κάνω χρήση απαγορευμένων ουσιών;
- Είσαι προπονητής και πρέπει να επιλέξεις μεταξύ δύο αθλητών με την ίδια επίδοση. Ποιον επιλέγεις;
- Έχεις μειωμένη απόδοση σε έναν αγώνα ώστε να χάσεις και έτσι στην επόμενη φάση να παίξεις με πιο εύκολο αντίπαλο;

Ηθική και αθλήματα

?

- Ηθικές πρακτικές στον αθλητισμό
- Μη ηθικές πρακτικές στον αθλητισμό

Ηθική και αθλήματα

Η Ηθική στα αθλήματα απαιτεί ορισμένες βασικές αξίες

Δικαιοσύνη (fairness)

Τιμότητα (integrity)

Υπευθυνότητα (responsibility)

Σεβασμός (respect)

Ηθική και σπορ

- Η ενασχόληση με τα σπορ προάγει την ηθική ανάπτυξη;;
- Περιγράψτε καταστάσεις στα αθλήματα στις οποίες προκύπτουν ηθικά ζητήματα;

Βιβλιογραφία:

- Culbertson, L., McNamee, M., & Ryall, E. (2008). Resource Guide to the Philosophy of Sport and Ethics of Sport. *Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Network*, 1-43. <https://www.heacademy.ac.uk/knowledge-hub/resource-guide-philosophy-sport-and-ethics-sport>.
- Dowling, M., Leopkey, B. and Smith, L. (2018) Governance in Sport: A Scoping Review. *Journal of Sport Management*. 32: 439
- Henry, I. & Lee, P.C. (2004) Governance and Ethics. In S. Chadwick and J. Beech (eds.) *The Business of Sport Management* (1st edition). Harlow: Pearson Education Ltd.
- Kretchmar, R. S. (2005) *Practical Philosophy of Sport and Physical Activity*. 2nd Edition. Leeds: Human Kinetics.
- Morgan, W.J. (2018) (ed.) *Ethics in Sport* (3rd Ed.) Leeds: Human Kinetics. 'Ethics, Ethical Inquiry and Sport: An Introduction'
- McNamee, M. J. and Fleming, S. (2007) "Ethics Audits and Corporate Governance: The Case of Public Sector Sports Organizations," *Journal of Business Ethics*, 73(4), pp. 425—437.
- Morgan, W.J. (2006) *Why Sports Morally Matter*. London: Routledge.
- Ryall, E. (2016) *Philosophy of Sport: Key Questions*. London: Bloomsbury. Chapter 13 ('What is the value of sport?')
- Twietmeyer, G. (2017) *Fundamentals of Sports Ethics*. Dubuque, IA: Kendall Hunt.